

BILZEN KRUISBOSSTRAAT

Archeologienota: Programma van maatregelen.

RAPPORT NR. 1372

Titel

Archeologienota Bilzen Kruisbosstraat: Programma van maatregelen

Auteur(s)

Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2023-063

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2023H24

Plaats en datum

Beerse, 31/10/2023

INHOUD

	Administratieve gegevens	3
1	Gemotiveerd advies	4
1.1	Aanleiding vooronderzoek	4
1.2	Resultaten vooronderzoek	4
1.3	Afweging noodzaak verder onderzoek	5
2	Programma van maatregelen	6
3	Bibliografie	7

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2023-063
Projectcode Onroerend Erfgoed		2023H24
Locatie	Provincie	Limburg
	Gemeente	Bilzen, Zutendaal en Genk
	Deelgemeente	Munsterbilzen, Zutendaal en Genk
	Straat	Kruisbosstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Bilzen, Zutendaal en Genk
	Afdeling	Bilzen: 3 Zutendaal: 2 Genk: 4
	Sectie	Bilzen: B Zutendaal: E Genk: D
	Percelen	Bilzen: 1 A3, 49M2, 1X2, 1B3, 1S2, 1T2 Zutendaal: 431N22, 431K22, 431A6, 431R6, 431W2, 431K32, 431H32, 431C6, 431B6, 431S6, 431R32, 1039C11, 1039N8, 1039D11, 1039K11, 1039Z10, 1039Y10, 1039H11, 1039A11, 1039BB11 Genk: 1245R, 1239M9, 1239L9
Coördinaten	Noordoost	X: 231 904 Y: 178 980
	Noordwest	X: 231 717 Y: 179 100
	Zuidoost	X: 231 625 Y: 178 518
	Zuidwest	X: 231 430 Y: 178 644

Oppervlakte plangebied		Ca. 120.689 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 120.689 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 – Jeroen Verrijckt

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen langs de Kruisbosstraat te Bilzen. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

1.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt op de splitsing tussen Munsterbilzen (gemeente Bilzen), Zutendaal en Genk. Het plangebied kent zelf geen archeologische en historische gegevens. Tot de 18de eeuw lag het terrein in heidegebied dat doorspekt was met vennen. Geomorfologisch gezien ligt het plangebied binnen het pediment van Beringen- Diepenbeek. Net ten noorden ligt het Kempische plateau. Op de uitsnede van de DHM is duidelijk te zien dat het plangebied ligt op een plateau dat zich ten zuiden van het Albertkanaal en ten westen van de weg Munsterbilzen-Zutendaal uitstrekt. Vanaf het plangebied tot voorbij de Fordfabrieken ligt het kanaal hoger dan het omliggende landschap. Ten oosten van de brug over het kanaal die ten noordoosten van het plangebied ligt, snijdt het kanaal zich in het landschap in. Ter hoogte van Gellik ligt het kanaal tot circa 30 m dieper dan het omliggende landschap. De rechte taluds en de betrekkelijk regelmatige vorm indiceren een antropogene oorsprong. In de jaren '80 werd het Albertkanaal verbreed om de groeiende binnenscheepvaart te faciliteren. Bij de verbreding van het kanaal kwam een grote hoeveelheid aarde vrij, waarvan een groot deel ter hoogte van het plangebied werd gestockeerd. Deze werken blijken ook duidelijk uit de luchtfoto's van die periode.

Het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 60,3 en 62,6 m + TAW. Het terrein is grotendeels vlak, met een paar taluds die hoger liggen. Deze komen overeen met kleine wegen doorheen de regio. De DHM maakt duidelijk dat ten oosten en westen van het terrein het natuurlijke maaiveld zo'n 9 m lager ligt. Het natuurlijke maaiveld ligt gemiddeld op ca. 55 m + TAW, wat bekrachtigd wordt door oude topografische kaarten waarop de hoogtelijnen staan aangeduid. Dit toont dat het terrein zo'n 6 à 9 meter hoger ligt.

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Gelet op de landschappelijke ligging, in een omgeving met enkele beekvalleien en verscheidene vennen, is er een hoge verwachting voor steentijdartefactensites aanwezig. Doordat er sprake is van een podzolbodem, is de kans op een is de kans op het aantreffen van intact bewaarde artefactenvindplaatsen uit de vroege prehistorie (steentijd) hoog.

Het plangebied kent zelf geen archeologische en historische gegevens. Binnen een straal van 1000m werden slechts drie CAI-meldingen aangetroffen. Het gaat hier om postmiddeleeuwse waarden aangetroffen tijdens archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem.

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van drie bedrijfsunits. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. Eerst wordt het terrein bouwrijp gemaakt door alle bomen en struiken weg te halen en het terrein te nivelleren. Daarna worden de drie units ($19.354 \text{ m}^2 + 13.752 \text{ m}^2 + 16.488 \text{ m}^2$) gebouwd. De eerste ligt alleenstaand in het noorden, de twee andere zijn aaneengesloten gelegen in het zuiden. Deze laatste hebben ondergrondse laadkades, die ongeveer 1,2m onder maaiveld reiken. De structuren steunen op paalfunderingen. Rondom de gebouwen ligt de nodige verharding, voor wegenis, laadkades, parkeergelegenheid en containerterminal. Alles samen komt er zo'n 51.909 m^2 verharding. Deze zal ca. 50 à 60 cm diep gaan, bij de laadkades zoals reeds aangegeven tot ongeveer 1,2m diep. Aan de grenzen worden groenzones voorzien en in het oosten en westen komen infiltratievoorzieningen. Deze zullen tot 1 m diepte ingegraven worden. Gezien het feit dat de geplande werken de gekende ophoging niet doorbreken en er hierdoor een laag potentieel voor kenniswinst is, is vervolgonderzoek niet aangewezen.

1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de terreinen zwaar opgehoogd zijn tot ca. 8 à 10 m dik.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

~~1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staft, of;~~

~~2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren), of;~~

~~3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staft én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;~~

~~4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staft én een plan van aanpak hiervoor biedt.~~

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken deze diepte niet zullen bereiken, adviseert J. Verrijckt bvba om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de lokale geschiedenis van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: De DHM maakt duidelijk dat ten oosten en westen van het terrein het natuurlijke maaiveld zo'n 9 m lager ligt. Het natuurlijke maaiveld ligt gemiddeld op ca. 55 m + TAW, wat bekrachtigd wordt door oude topografische kaarten waarop de hoogtelijnen staan aangeduid. Dit toont dat het terrein zo'n 8 à 10 meter hoger ligt. De geplande werken doorbreken deze ophoging niet. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

3 BIBLIOGRAFIE

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.